

**URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA**

H.Čemerlića 2, 71000 Sarajevo, Tel: ++ 387 (0) 33 70 35 73, Fax: 70 35 65 - www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

IZVJEŠTAJ

**O FINANSIJSKOJ REVIZIJI
MINISTARSTVA VANJSKIH POSLOVA
BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2015. GODINU**

Broj: 01/02/03-07-16-1-639/16

Sarajevo, juni 2016. godine

SADRŽAJ

I	MIŠLJENJE REVIZORA	3
II	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI	5
1.	Uvod	5
2.	Postupanje po ranijim preporukama	5
3.	Sistem internih kontrola	7
4.	Budžet	10
5.	Planiranje i izvještavanje o radu	11
6.	Pregled rashoda budžeta.....	11
6.1	Tekući izdaci	11
6.2.	Kapitalni izdaci	17
6.3.	Višegodišnji kapitalni izdaci.....	17
7.	Bilans stanja	18
8.	Javne nabavke.....	20
9.	Prihodi	22
10.	Ostalo	23
11.	Korespondencija.....	26
III	PRILOG	27
	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I IZJAVA O ODGOVORNOSTIMA.....	27
	Pregled rashoda budžeta za 2015. godinu	
	Bilans stanja na 31.12.2015. godine	
	Izjava o odgovornostima rukovodstva	

I MIŠLJENJE REVIZORA

Uvod

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja (bilansa stanja, pregleda prihoda, primitaka i finansiranja, pregleda rashoda budžeta po ekonomskim kategorijama, posebnih podataka o plaćama i broju zaposlenih, pregleda dinamike zapošljavanja, pregleda stalnih sredstava u obliku stvari i prava, pregleda kapitalnih ulaganja i analizu izvršenja budžeta – tekstualni dio) u **Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine** (u daljem tekstu: Ministarstvo) za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine.

Pored finansijskih izvještaja, predmet revizije bila je i usklađenost poslovanja Ministarstva sa odgovarajućim zakonima i propisima koji imaju uticaja na finansijske izvještaje za 2015. godinu.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo Ministarstva je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, tj. Zakonom o finansiranju institucija BiH, Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija BiH i Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH. Ova odgovornost uključuje i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže značajne pogrešne iskaze uslijed prijevare ili greške.

Pored odgovornosti za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Ministarstva je odgovorno za poslovanje u skladu sa Zakonom o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za tekuću fiskalnu godinu, Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama BiH, Zakonom o javnim nabavkama BiH i drugim odgovarajućim zakonima i propisima i potvrđuje da je tokom fiskalne godine osiguralo namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje sredstava odobrenih budžetom institucije za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i primjenljivim Okvirom Međunarodnih standarda vrhovnih revizionih institucija (ISSAI). Ovi standardi zahtijevaju da postupamo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže značajne pogrešne iskaze. Revizija uključuje obavljanje postupaka u cilju pribavljanja revizionih dokaza o iznosima i objavama u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika značajnog pogrešnog prikazivanja u finansijskim izvještajima uslijed prevare ili greške. Prilikom procjene rizika revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u cilju osmišljavanja revizionih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u svrhu izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također ocjenjuje finansijsko upravljanje, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, naša odgovornost je izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, po svim bitnim pitanjima, usklađene sa odgovarajućim zakonima i drugim propisima. Ova odgovornost uključuje obavljanje procedura kako bi dobili revizione dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene koje su određene zakonom i propisom. Ove procedure uključuju procjenu rizika od značajnih neslaganja sa zakonima i drugim propisima.

Vjerujemo da su pribavljeni revizioni dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguravaju osnovu za naše mišljenje.

Osnova za mišljenje sa rezervom

1. Popisom sredstava i obaveza nisu usklađena stvarna stanja sa stanjima u glavnoj knjizi, tako da nismo u mogućnosti potvrditi tačnost finansijskih izvještaja u dijelu potraživanja, obaveza i stalnih sredstava Ministarstva (tačka 7. Izvještaja).

Mišljenje sa rezervom

Prema našem mišljenju:

- Finansijski izvještaji Ministarstva prikazuju fer i istinito, po svim bitnim pitanjima, stanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda na 31.12.2015. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završila na navedeni datum u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, osim za moguće efekte navedene u Osnovi za mišljenje sa rezervom.
- Aktivnosti, finansijske transakcije i informacije prikazane u finansijskim izvještajima Ministarstva u toku 2015. godine bile su u svim značajnim aspektima usklađene sa odgovarajućim zakonima i drugim propisima, osim za moguće efekte koji su navedeni u Osnovi za mišljenje sa rezervom.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući dalju rezervu na dato mišljenje, skrećemo pažnju na:

- Donošenje Zakona o vanjskim poslovima (tačka 3. Izvještaja),
- Obavljanje poslova putem ugovora o djelu u kontinuitetu tokom većeg dijela godine (tačka 6.1. Izvještaja)
- Sporost u realizaciji višegodišnjih kapitalnih izdataka (tačka 6.3. Izvještaja) i rješavanju statusa imovine dobijene sukcesijom (tačka 10. Izvještaja),
- Nedostatke u provođenju javnih nabavki za: servisiranje vozila nakon isteka ugovora i nedostatke u planiranju i provođenju adekvatnog postupka nabavki hotelskog smještaja i usluga prevođenja prilikom održavanja konferencija i nabavke građevinskih radova u DKP (tačka 8. Izvještaja).

Sarajevo, 23.06.2016. godine

GENERALNI REVIZOR

Dragan Vrankić, v.r.

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Jasmin Pilica, v.r.

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Ranko Krsman, v.r.

II IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. Uvod

Ministarstvo je osnovano Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine¹. Prema odredbama navedenog Zakona Ministarstvo je nadležno za:

- provođenje utvrđene politike BiH i razvoj međunarodnih odnosa u skladu sa stavovima i smjernicama Predsjedništva BiH;
- predlaganje stavova o pitanjima od interesa za vanjskopolitičke aktivnosti i međunarodni položaj BiH;
- zastupanje BiH u diplomatskim odnosima prema drugim državama, međunarodnim organizacijama i na međunarodnim konferencijama;
- praćenje stanja i razvoj međunarodnih odnosa BiH sa drugim državama, međunarodnim organizacijama i drugim subjektima međunarodnog prava i međunarodnih odnosa;
- predlaganje Predsjedništvu BiH uspostavljanje ili prekid diplomatskih ili konzularnih odnosa sa drugim državama;
- saradnja sa međunarodnim organizacijama, predlaganje Predsjedništvu BiH učlanjenje odnosno učešće BiH u radu međunarodnih organizacija;
- organizovanje, usmjeravanje i koordinacija rada diplomatsko-konzularnih predstavništava BiH u inostranstvu;
- pripremanje i organiziranje međunarodnih posjeta i susreta;
- pripremanje bilateralnih i multilateralnih sporazuma;
- vršenje poslova u vezi sa boravkom i zaštitom prava i interesa državljana BiH sa stalnim i povremenim boravkom u inostranstvu i domaćih pravnih lica u inostranstvu;
- praćenje međunarodnih ekonomskih kretanja i odnosa i obavješćavanje nadležnih organa o tome, kao i praćenje ekonomskih odnosa BiH sa pojedinim zemljama i regionima;
- podsticanje, razvijanje i koordinacija saradnje sa iseljeništvom iz BiH;
- pripremanje dokumentacije, analiza, informacija i drugih materijala za potrebe Predsjedništva BiH, Vijeća ministara i drugih organa nadležnih za provođenje vanjske politike.

Radom Ministarstva rukovodi ministar u saradnji sa zamjenikom ministra. Poslovi iz nadležnosti Ministarstva obavljaju se u okviru osnovnih organizacionih jedinica u sjedištu u Sarajevu i u okviru 56 diplomatsko-konzularnih predstavništava (DKP) u inostranstvu, a čine ih ambasade, stalne misije pri međunarodnim organizacijama i generalni konzulati.

2. Postupanje po ranijim preporukama

Ured za reviziju institucija BiH izvršio je reviziju Ministarstva za 2014. godinu i izrazio mišljenje sa rezervom, uz skretanje pažnje. Osnova izražavanja ovakvog mišljenja odnosi se na obavljanje popisa koji nije okončan potpunim usklađivanjem sa knjigovodstvenim stanjem, a kod popisa potraživanja i obaveza konstatovana su salda koja treba preispitati u narednom periodu. Istaknuta su pitanja donošenja zakona o vanjskim poslovima, sporost u realizaciji višegodišnjih kapitalnih izdataka i rješavanje statusa imovine dobijene sukcesijom, angažovanje putem ugovora o djelu i upotrebi faksimila na dokumentima na osnovu kojih se stvaraju obaveze Ministarstva.

U Izvještaju o reviziji za 2014. godinu date su preporuke kojima se sugeriše preduzimanje određenih aktivnosti na unapređenju poslovanja i otklanjanju nedostataka u daljem poslovanju.

¹ Službeni glasnik BiH broj: 05/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09

Ministarstvo je dostavilo odgovor o preduzetim aktivnostima i sačinilo Plan aktivnosti na otklanjanju nedostataka po izvještaju o reviziji. Uvidom u preduzete aktivnosti te osvrtnom na realizaciju datih preporuka utvrdili smo sljedeće:

- **Realizovane preporuke:**

U poslovnim knjigama osigurano je praćenje donacije na posebnom projektnom kodu i izvještavanje u godišnjem izvještaju Ministarstva. U testiranim postupcima nabavki traženi su dokazi o plaćanju indirektnih i direktnih poreza. Također smo utvrdili da se u dokumentima koji se odnose na procedure javnih nabavki po kojima se stvaraju obaveze Ministarstva ne koristi faksimil.

- **Preporuke čija je realizacija u toku:**

Donesen je Plan borbe protiv korupcije za naredni srednjoročni period. Nakon imenovanja novog rukovodstva prekinuta je praksa isplate putnih troškova u zemlji za dane vikenda. Praksa priznavanja troškova putovanja za vozača-pratioca nastavljena je i u 2015. godini, a nakon imenovanja novog rukovodstva u nešto manjem obimu. Preduzete su aktivnosti na praćenju troškova mobilnih telefona i smanjenja u pogledu odobravanja prekoračenja na službenom putu, što je rezultiralo i nešto nižim ukupnim troškovima. U toku je realizacija preporuke o rashodovanju sredstava i utvrđivanju minimuma dokumentacije koju je potrebno dostaviti u sjedište.

Kod knjiženja reprezentacije osiguran je veći stepen dokumentovanosti u odnosu na raniji period, ali još uvijek nije postignuto potpuno dokumentovanje interne reprezentacije. Kod obavljanja popisa stalnih sredstava i potraživanja i obaveza konstatovali smo niz aktivnosti koja, međutim, nisu rezultirala konačnim potvrđivanjem stanja u poslovnim knjigama Ministarstva. Planom javnih nabavki utvrđene su potrebe za sjedište i DKP, s tim da su potrebe za DKP utvrđene u ukupnom iznosu odobrenih sredstava, a ne na osnovu iskazanih pojedinačnih potreba DKP-a. Sa Ministarstvom finansija i trezora BiH izvršeno je sravnjenje prihoda za 2015. godinu, na osnovu čega su utvrđena odstupanja koja se odnose na knjiženje provizije i kursne razlike.

- **Nerealizovane preporuke:**

U toku godine nisu upućivane nove inicijative za donošenje zakona o vanjskim poslovima. Konkretniji prijedlozi na donošenju novog pravilnika o sistematizaciji upućeni su u 2016. godini, a proces nije okončan do završetka procesa revizije. To se odrazilo i na realizaciju preporuke za uspostavljanje jedinice interne revizije u skladu sa zakonskim odredbama. Proces upravljanja ljudskim resursima nije značajnije poboljšao, ali je postupak oglašavanja slobodnih radnih mjesta u DKP mreži transparentniji. I ove godine smo konstatovali da zbog kašnjenja sa realizacijom višegodišnjih kapitalnih izdataka nisu smanjeni troškovi zakupa. Kod nabavke poklona nije osigurana dodatna potvrda naručioca poklona. Nisu nastavljene aktivnosti na rješavanju zdravstvene zaštite zaposlenih u DKP-ima. Broj ugovora o djelu i iznos realizovan u toku godine je povećan u odnosu na prethodnu godinu. Praćenje realizacije ugovora se i dalje vrši vrijednosno, a samo u pojedinim slučajevima se prati količinska realizacija (uglavnom kod opreme). U toku godine su okončane aktivnosti na prodaji objekta u Vašingtonu, a u 2016. godini intenzivirane aktivnosti na rješavanju imovine u Ankari, ali nisu utvrđeni konkretniji prijedlozi za ostalu uknjiženu imovinu koja je dobijena u procesu sukcesije.

3. Sistem internih kontrola

Ministarstvo je odgovorno za kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja i usklađenost poslovanja sa zakonima i pravilima. Kontrolno okruženje čini osnovu sistema internih kontrola i podrazumijeva rukovođenje i stil upravljanja, organizacionu strukturu i kompetentnosti i politike ljudskih resursa.

U toku godine nije bilo novih aktivnosti niti inicijative u procesu donošenja zakona o vanjskim poslovima. U prethodnim izvještajima smo konstatovali da je Ministarstvo u 2013. godinu sačinilo prijedlog koji je upućen Predsjedništvu BiH na dostavljanje komentara, a na koji je samo jedan kabinet dostavio komentare.

Finansijsko upravljanje i kontrola: Ministarstvo nije sačinilo godišnji izvještaj o finansijskom upravljanju i kontroli za 2015. godinu u kojem bi, na osnovu upitnika o samoprocjeni, utvrdilo stanje sistema internih kontrola i pregled mjera na njegovom unapređenju.

Prema usmenim informacijama, na aktivnosti u implementaciji efikasnog i efektivnog sistema Finansijskog upravljanja i kontrole (u daljem tekstu FUK) dobrim dijelom su uticale personalne promjene u Ministarstvu, zbog čega nije zaduženo lice niti radna grupa za implementaciju sistema FUK-a. Organizaciona jedinica za finansije razumije svoju ulogu u implementaciji sistema FUK-a, ali smatraju da ne posjeduju odgovarajuće kapacitete i da su kadrovski limitirani.

Također smo uočili da je Izjava o odgovornosti, koja se dostavlja uz Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta, dostavljena u standardnoj formi u dijelu koji se odnosi na implementaciju FUK-a, te su ostale odredbe da je izrađen godišnji izvještaj o finansijskom upravljanju i kontroli i da je u propisanim rokovima dostavljen Centralnoj harmonizacijskoj jedinici.

S obzirom na zakonsku obavezu implementacije odgovarajućeg efikasnog i efektivnog sistema FUK-a, te činjenicu da uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrole nije obaveza samo organizacione jedinice za finansije, već je to dio upravljačke odgovornosti na svim nivoima upravljanja i u svim organizacionim jedinicama, neophodno je osigurati preduslove za početak implementacije procesa.

Preporučujemo Ministarstvu da preduzme aktivnosti na uspostavljanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole: imenovanje lica zaduženog za finansijsko upravljanje i kontrolu i/ili radne grupe za finansijsko upravljanje i kontrolu, utvrđivanje poslovnih procesa i aktivnosti svakog procesa, utvrđivanje rizika za sve poslovne procese u instituciji i kontrolnih aktivnosti u obliku pisanih politika i procedura koje umanjuju rizike u procesima, te ostale aktivnosti predviđene standardima unutrašnje kontrole i ostalim dokumentima koji se odnose na uspostavljanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Interna revizija: Jedan od elemenata sistema finansijske kontrole je funkcionalno nezavisna interna revizija koja u Ministarstvu još uvijek nije uspostavljena u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima. Preduslov za uspostavljanje interne kontrole u skladu sa propisima koji regulišu ovu oblast je usvajanje pravilnika o sistematizaciji koji nije usvojen ni do datuma sastavljanja izvještaja o obavljenoj reviziji. Prema važećem Pravilniku o organizaciji i sistematizaciji, interna revizija je uspostavljena kao organizaciona jedinica nazvana „Ured za reviziju“ u kojoj su sistematizovana radna mjesta glavnog inspektora, 5 inspektora (za diplomatske aktivnosti, za konzularne poslove, za finansije) i tehničkog sekretara. Osim po broju zaposlenih, trenutna organizacija interne revizije ne zadovoljava ni zahtjeve u pogledu uslova za obavljanje poslova interne revizije. Važećim pravilnikom je sistematizovano 7 radnih

mjesta, a na osnovu saglasnosti Centralne harmonizacione jedinice iz 2012. godine, broj izvršilaca u jedinici interne revizije je 3 (sa rukovodiocem jedinice). Za obavljanje poslova inspektora nije neophodno zvanje internog revizora, a u toku godine je, osim glavnog inspektora, još jedan zaposleni posjedovao zvanje internog revizora ali je upućen na rad u DKP. Na 31.12.2015. godine u Uredu za reviziju Ministarstva popunjeno je ukupno 5 radnih mjesta, a osim glavnog inspektora, ostali zaposleni ne posjeduju zvanja internog revizora.

Neophodno je nastaviti sa aktivnostima na uspostavljanju interne revizije u skladu sa zakonskim odredbama.

Rukovođenje, organizacija i upravljanje ljudskim resursima: Novo rukovodstvo Ministarstva preuzelo je dužnost u aprilu 2015. godine, što je uticalo i na rješavanje problematike donošenja novog pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. U Izvještaju o reviziji za 2015. godinu smo naveli da je u procesu usklađivanja opisa radnih mjesta došlo do različitih stavova između Ministarstva i komisije Ministarstva pravde BiH. Prema trenutno raspoloživim informacijama, Ministarstvo je u 2016. godini uputilo prijedlog odluke o utvrđivanju drugačijeg regulisanja određenih pitanja vezanih za diplomatsko-konzularnu službu. U prijedlogu su, pozivajući se na prihvaćene međunarodne konvencije, data određena rješenja za organizaciju Ministarstva, radna mjesta, postavljenja, unapređenja, interne premještaje. Također je predloženo da se na radna mjesta državnih službenika sa diplomatskim i konzularnim zvanjima ne primjenjuju odredbe Odluke o razvrstavanju radnih mjesta i kriterijima za opis poslova radnih mjesta u institucijama BiH, a da se Odluka o načelima za utvrđivanje unutrašnje organizacije organa uprave BiH primjeni na način da se uvažavaju specifičnosti unutrašnje organizacije Ministarstva, u skladu sa međunarodnim konvencijama i ustavnim ovlaštenjima Predsjedništva BiH.

U rješavanju navedene problematike neophodne su aktivnosti i drugih institucija, pa preporučujemo Ministarstvu maksimalno angažovanje na konačnom donošenju pravilnika o sistematizaciji.

Planirani broj radnih mjesta prema važećem Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji iznosi 658, od čega su 288 radna mjesta sistematizovana u sjedištu, a 370 radnih mjesta u DKP mreži. Na 31.12. 2015. godine popunjeno je 489 radnih mjesta (235 u sjedištu i 254 u DKP mreži). U prethodnim izvještajima smo konstatovali da su sva radna mjesta po nazivima svrstana u kategoriju diplomatsko-konzularnih, bez obzira da li se obavljaju u sjedištu ili DKP mreži.

Kao i prethodnih, i u ovoj godini je zastupljen veliki broj internih premještaja koji su rezultat odlaska na rad u DKP mrežu i povratka u sjedište, izmjene internog akta o upućivanju zaposlenih na rad u DKP, unapređenja te u manjem broju slučajeva zbog internih premještaja zaposlenih koji su u toku godine primljeni u radni odnos na osnovu konkursa koji su objavljeni za jedna radna mjesta, a zatim su zaposleni raspoređeni na druga radna mjesta sa većim koeficijentom.

U toku godine je izmijenjen interni akt o uslovima i načinu upućivanja zaposlenih na rad u DKP mrežu kojom je uređeno da se zaposleni koji u toku rada stiže uslove za odlazak u penziju vraća iz DKP-a u sjedište najmanje šest mjeseci prije ispunjenja uslova za penzionisanje. Ministarstvo se na navedene izmjene odlučilo zbog ranije izraženih problema oko utvrđivanja visine naknade kod odlaska u penziju, te je izmjenom osiguralo da se visina naknade utvrđuje u skladu sa Pravilnikom o plaćama i naknadama zaposlenih u DKP mreži. Ova izmjena je na određeni način uticala i na interne premještaje, jer je po povratku zaposlenog potrebno osigurati odgovarajuće radno mjesto do odlaska u penziju. Prezentirano nam je da je sličan problem sa osiguranjem radnih mjesta po osnovu odsustva iz državne službe zbog imenovanja na dužnosti ambasadora, generalnog konzula, imenovanih osoba u kabinetima i slično, te po isteku perioda na koji je izvršeno imenovanje treba osigurati odgovarajuće radno mjesto.

Kada je u pitanju upućivanje zaposlenih na rad u DKP mrežu, utvrdili smo da je postupak transparentniji u odnosu na prethodne godine, i da se na oglasnoj ploči u sjedištu oglašavaju upražnjena radna mjesta, nakon čega zaposleni iskazuju interes za ista, u zavisnosti od uslova radnog mjesta.

U 2015. godini smo konstatovali i određene probleme koji se odnose na kontinuitet u obavljanju pojedinih poslova i obavljanje poslova po osnovu rješenja o obavljanju poslova u funkciji tzv. vršioca dužnosti. Tako su poslove rukovođenja Sektorom za opće poslove tokom godine obavljala tri zaposlena (dva na osnovu ovlaštenja za obavljanje poslova vršioca dužnosti), rukovodioci još dva sektora su u toku godine razriješeni dužnosti i postavljeni su na radna mjesta rukovodilaca odsjeka, a do popunjavanja mjesta pomoćnika ministra su obavljali navedene poslove na osnovu rješenja za obavljanje poslova vršioca dužnosti. I na radnom mjestu rukovodioca odsjeka za materijalno-finansijske poslove nije bilo kontinuiteta u personalnom smislu zbog odlaska na rad u DKP mrežu. Navedeno utiče na uspostavljanje kvalitetnog sistema internih kontrola i kontinuitet u poslovima koji se odnose na realizaciju preporuka iz prethodnih revizorskih izvještaja. Kako smo već napomenuli, odrazilo se i na implementaciju aktivnosti u uspostavljanju finansijskog upravljanja i kontrole.

Prilikom obavljanja revizije u DKP-ima smo uočili da su u nekim od njih popunjena radna mjesta za obavljanje konzularnih poslova, a na osnovu utvrđenog obima konzularnih radnji ne djeluje da postoji potreba za popunjavanjem sistematizovanih radnih mjesta u utvrđenom broju. Istovremeno imamo saznanja, koja smo potvrdili testiranjem putnih naloga, da se u drugim DKP-ima zbog obima konzularnih radnji upućuju zaposleni na ispomoć.

Smatramo da su neophodna unapređenja ovog procesa, donošenjem pravilnika o sistematizaciji i utvrđivanjem optimalnog broja zaposlenih u pojedinim organizacionim dijelovima (DKP-ima) i osiguranje kontinuiteta u radu za pojedina radna mjesta u cilju uspostavljanja kvalitetnijeg sistema internih kontrola.

Primjena pravilnika Vijeća ministara BiH o određenim kategorijama troškova: Tokom revizije smo utvrdili da su se za pojedine kategorije troškova primjenjivali prijedlozi internih akata, i da su za iste dobijene saglasnosti Vijeća ministara BiH pred kraj godine, ili nisu pribavljene do okončanja procesa revizije. Naime, od 01.01.2015. godine u primjeni su pravilnici Vijeća ministara BiH kojim su za institucije BiH propisani način korištenja telefona, nabavke i načina korištenja službenih vozila i korištenje sredstava reprezentacije. Pravilnikom o korištenju telefona propisano je da je Ministarstvo izuzeto od primjene, te da će korištenje službenih fiksnih i mobilnih telefona i troškove korištenja urediti internim aktom, uz prethodno pribavljenu saglasnost Vijeća ministara BiH. Prijedlog Pravilnika o telefonima je upućen u proceduru pribavljanja saglasnosti i isti je primjenjivan tokom godine, uz pretpostavku da će se po dobijanju saglasnosti isti primjenjivati od početka godine. Međutim, u pravilniku na koji je Vijeće ministara dalo saglasnost je utvrđeno da se primjenjuje od datuma donošenja, što je ostavilo prostora za različita tumačenja o važećem internom aktu.

Pravilnikom o nabavci i korištenju službenih vozila utvrđeno je da, pored 6 službenih vozila Ministarstvo ima pravo na specijalizovana vozila čije korištenje uređuje internim aktom na koji saglasnost daje Vijeće ministara BiH. Ovaj pravilnik je proceduri usvajanja.

Pravilnikom o korištenju sredstava reprezentacije utvrđen je ukupan iznos sredstava reprezentacije, a internim aktom Ministarstva su utvrđeni iznosi reprezentacije za sjedište i DKP mrežu.

Ostalo: Tokom revizije smo upoznati sa značajnim brojem instrukcija i uputstava koje se dostavljaju iz sjedišta u DKP te smo uočili da se jedan broj tih instrukcija ne poštuje, odnosno, DKP-i ne postupaju po njima. Karakterističan primjer je popis potraživanja i obaveza, za koje je u instrukciji o obavljanju popisa navedeno da se dostave kopije dokumenata na osnovu

kjih su izvršena knjiženja, a da je određeni broj zapisnika dostavljen iz DKP-a bez potrebne dokumentacije.

4. Budžet

Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu² Ministarstvu su odobrena sredstva u iznosu od **54.944.000 KM**, (sa uključenom donacijom u iznosu od 575.000 KM).

U toku godine izvršeno je usklađivanje (povećanje) odobrenih sredstava u iznosu od 5.240.377 KM koje se odnosi na :

- prenesena sredstava namijenjenih za višegodišnja kapitalna ulaganja u iznosu od 4.142.020 KM (za kupovinu objekata 3.296.189 KM i rekonstrukciju i investiciono održavanje 845.830 KM),
- prenesena sredstva iz 2014. godine od novčanih donacija u iznosu od 7.416 KM,
- povećanja po osnovu ostvarenih primitaka od prodaje objekta u Vašingtonu u iznosu od 1.010.442 KM,
- više uplaćene donacije u odnosu na planirana sredstva u iznosu 80.498 KM.

Ukupan korigovani budžet Ministarstva, sa svim povećanjima, je iznosio **60.184.377 KM**.

U proceduri planiranja budžeta Ministarstvo je sačinilo budžetski zahtjev u iznosu od 54.229.000 KM koji je veći u odnosu na utvrđenu gornju granicu rashoda. Veći budžetski zahtjev je obrazložen potrebom osiguranja dodatnih sredstava za predsjedavanje BiH Vijećem Evrope i hitnom nabavkom stikera. Ministarstvo je naknadno uputilo zahtjev za povećanjem budžeta za sredstva potrebna za korekciju obračuna plaća i naknada za diplomatsko-konzularna predstavništva zbog rasta valutnog kursa. U proceduri odobravanja budžeta odobrena su sredstva u pomenutom iznosu od 54.944.000 KM i ista su veća u odnosu na podneseni budžetski zahtjev. Ovim iznosom obuhvaćena su sredstva namijenjena za isplate plaća i naknada po osnovu rasta valutnog kursa te sredstva u iznosu od 370.000 KM namijenjena za predsjedavanje Vijećem Evrope.

Ukupno izvršenje sredstava sa 31.12.2015. godine iznosilo je **52.079.426 KM**, što predstavlja 87 % korigovanog budžeta Ministarstva.

Tekući izdaci realizovani su sa 97%, kapitalni izdaci iz tekućeg budžeta sa 34%, a višegodišnja kapitalna ulaganja sa samo 5% u odnosu na korigovani budžet, tj. ukupna raspoloživa sredstva.

U okviru tekućih izdataka, najniži procenat realizacije smo konstatovali na ekonomskoj kategoriji „Nabavka materijala“, koja je realizovana sa 77% u odnosu na raspoloživi budžet.

U narativnom dijelu Godišnjeg izvještaja o izvršenju budžeta navedeno je da je niži procenat realizacije na ovoj poziciji rezultat ušteda Ministarstva te manji obim realizacije planiranih za predsjedavanje Vijećem Evrope. U obrazloženjima za procenat realizacije kapitalnih izdataka je navedeno da su na kontu nabavke zemljišta planirana sredstva za dovođenje sekundarne infrastrukture na lokaciju buduće Ambasade Kraljevine Saudijske Arabije, ali da nisu okončani pregovori na promjeni Protokola o razmjeni zemljišnih parcela u Sarajevu i Rijadu, zbog čega su sredstva ostala neutrošena .

² Službeni glasnik BiH, broj 40/15 od 19.05.2015. godine

U okviru višegodišnjih kapitalnih izdataka realizovan je iznos od 264.051 KM, odnosno 5% raspoloživih sredstava namijenjenih za realizaciju višegodišnjih kapitalnih ulaganja i odnosi se na Projekat izgradnje multifunkcionalnog atrijuma. U okviru projekta namijenjenog za kupovinu objekata u Beogradu i Zagrebu nije bilo realizacije (opširnije u tački 6.3 - Višegodišnja kapitalna ulaganja).

5. Planiranje i izvještavanje o radu

Programom rada utvrđeni su glavni prioriteti na koje je usmjereno djelovanje Ministarstva u 2015. godini u implementaciju zadataka utvrđenih strateškim ciljevima vanjske politike Bosne i Hercegovine.

U **Izvještaju o radu** navedeno je da je Ministarstvo u saradnji sa drugim državnim institucijama nastavilo voditi aktivnu vanjsku politiku u skladu sa interesima i ciljevima definisanim u dokumentu Predsjedništva BiH „Opći pravci i prioriteti za sprovođenje vanjske politike BiH“ kao i u drugim relevantnim odlukama i zaključcima Predsjedništva koji su bili polazna osnova za izradu Programa rada. Težište diplomatskih aktivnosti Ministarstva usmjereni su na dalje intenziviranje aktivnosti na ubrzanju evropskog puta BiH, predsjedavanje BiH Komitetom Vijeća Evrope, jačanje regionalne saradnje, doprinos Ministarstva jačanju ekonomskih odnosa BiH sa svijetom i ugovorno regulisanje odnosa kao finalni rezultat ostalih diplomatskih aktivnosti.

6. Pregled rashoda budžeta³

6.1 Tekući izdaci

- **Bruto plaće**

Ukupno ostvarene bruto plaće i naknade iz plaća iznose 23.718.766 KM, od čega se na neto plaće i naknade odnosi iznos od 17.342.866 KM, a na poreze i doprinose 6.375.900 KM. Ukupan iznos bruto plaća odnosi se na realizaciju iz budžetskih sredstava, dok je pored pomenutog iznosa iz donatorskih sredstava realizovan iznos od 187.859 KM i to u DKP mreži.

Od ukupnog iznosa neto plaća realizovanih iz budžetskih sredstava, na sjedište se odnosi iznos od 4.176.079 KM, a na DKP mrežu 13.166.786 KM. Porezi i doprinosi iznose 6.375.900 KM i ukupan iznos je iskazan kao trošak u sjedištu, u kome se vrši obračun i uplata za sve zaposlene. Obračun poreza i doprinosa zaposlenih u DKP-ima vrši se na osnovu plaće utvrđene prema osnovici koja je utvrđena za obračun u sjedištu (475 KM).

Obračun plaće zaposlenih definisan je odredbama Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine⁴, Odlukom o koeficijentima za diplomatsko-konzularno osoblje i Pravilnikom o plaćama, dodacima i naknadama osoblja u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine⁵.

Obračun plaće u sjedištu se vrši na osnovu koeficijenata utvrđenih za radna mjesta diplomatsko-konzularnog osoblja⁶ i osnovice koju utvrđuje Vijeće ministara BiH za institucije BiH i koja je za 2015. godinu utvrđena u iznosu od 475 KM.

³ Pregled rashoda budžeta za 2015. godinu prikazan je u Tabeli I u prilogu Izvještaja.

⁴ Službeni glasnik BiH, broj: 50/08, 35/09, 75/09, 32/12 i 42/12

⁵ Odluku o koeficijentima i Pravilnik o plaćama, dodacima i naknadama osoblja u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine usvojilo je Vijeće ministara BiH (Službeni glasnik BiH broj: 98/08)

⁶ Odluka o koeficijentima za diplomatsko-konzularno osoblje

Za zaposlene u DKP mreži obračun plaće vrši se na osnovu koeficijenata iz Odluke o koeficijentima za diplomatsko-konzularno osoblje i osnovice utvrđene u Odluci o utvrđivanju osnovice za obračun plaće u DKP-ima, pojedinačno za svaku zemlju prijema. Plaća zaposlenih u DKP mreži se obračunava u konvertibilnim markama, a isplata vrši u valuti zemlje prijema, te je zbog rasta kursa valute u pojedinim zemljama i negativnog efekta na plaće zaposlenih Ministarstvo dostavilo prijedlog odluke sa novim osnovicama za zemlje u kojima je bio evidentan rast kursa. Vijeće ministara BiH je u martu 2015. godine usvojio novu odluku o visini osnovice⁷, zbog čega su bruto plaće i naknade u godišnjem izvještaju Ministarstva iskazane u većem iznosu u odnosu na prethodnu godinu.

- **Naknade troškova zaposlenih**

Naknade troškova zaposlenih u 2015. godini ostvarene su u iznosu od 11.063.462 KM, od toga u sjedištu 954.123 KM, a u DKP mreži 10.109.939 KM. U narednoj tabeli su prikazane naknade u ukupno realizovanom iznosu i iznosima koji se odnose na sjedište i DKP:

Vrsta naknade	Iznos	Sjedište	DKP
Naknade za prijevoz sa posla i na posao	466.178	201.674	264.504
Naknade za korištenje vlastitog vozila	180		180
Naknade troškova smještaja funkcionera	7.722.318	35.567	7.686.750
Naknade za odvojen život	20.753	20.753	
Naknade za topli obrok tokom rada	1.628.333	292.134	1.336.199
Regres za godišnji odmor	129.056	68.713	60.343
Otpremnine zbog odlaska u penziju	201.217	201.217	
Jubilarnе nagrade	31.424	11.992	19.433
Pomoć u slučaju smrti ili teže bolesti	39.663	24.798	14.865
Pomoć u slučaju teže bolesti	19.857	12.414	7.443
Naknade za školovanje djece u DKP-ima	147.790		147.790
Ostale naknade (dječji dodatak, aktivnost supružnika.	571.832		571.832
Porez na naknade	13.985	13.985	
Doprinos PIO za naknade	38.787	38.787	
Doprinos za zdravstveno - naknade	25.078	25.078	
Doprinos za nezaposlene - naknade	2.103	2.103	
Doprinos za dječju zaštitu	3.095	3.095	
Doprinosi - ostalo naknade	1.814	1.814	
Naknade troškova zaposlenih i skupštinskih zastupnika	11.063.462	954.123	10.109.339

Iz tabele se može vidjeti da je veći dio naknada isplaćen u DKP mreži. Isplata naknada je regulisana Pravilnikom o plaćama, dodacima i naknadama osoblja u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine. Najznačajniji izdatak u okviru naknada odnosi se na naknade troškova smještaja. Prema pravilniku, pravo na **troškove smještaja**, ostvaruju šefovi DKP (zakup stambenog i garažnog prostora u visini od 80% njegove plaće), a za ostala radna mjesta utvrđeni su različiti procenti u odnosu na plaću zaposlenog, u zavisnosti od radnog mjesta (ministar savjetnik, savjetnik konzul, I-III sekretar, ataše, konzularni radnik, vozač-domar).

U DKP-ima koji su bili predmet revizije nismo utvrdili nedostatke u vezi sa isplatama naknada. U toku obavljanja revizije upoznati smo sa slučajevima u kojima se u manjem broju DKP-a isplata pojedinih naknada vršila unaprijed, a instrukcijom iz sjedišta dostavljenoj svim DKP-ima su obaviješteni o neprihvatljivosti takvog načina isplate naknada.

⁷ Odluka o utvrđivanju visine osnovice za obračuna plaća u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH

Naknade za troškove smještaja i odvojeni život u sjedištu je u toku godine ostvarivao različit broj zaposlenih koji se mijenjao zbog promjene rukovodstva Ministarstva i stepena popunjenosti kabineta ministra i zamjenika ministra. Tokom godine je ukupno 15 zaposlenih ostvarilo pravo na naknadu za smještaj i odvojeni život, za broj mjeseci koji su proveli na radnom mjestu za koje je utvrđeno pravo na ove naknade.

Otpremnine zbog odlaska u penziju isplaćene su na način kako je propisano Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama BiH (šest prosječnih neto plaća isplaćenih u prethodnih šest mjeseci). Otpremnine su isplaćene za 16 zaposlenih.

- **Putni troškovi**

Ukupno ostvareni putni troškovi iznose 1.479.242 KM, od čega troškovi putovanja u zemlji 17.813 KM a troškovi putovanja u inostranstvu 1.461.419 KM.

Od ukupnog iznosa realizovanih izdataka na sjedište se odnosi iznos od 920.903 KM, od čega se na putovanja u zemlji odnosi iznos od 15.575 KM, a na putovanja u inostranstvu 904.518 KM. Izdaci za putne troškove u DKP mreži (sa programom predsjedavanja Vijećem Evrope) iznose 559.149 KM, od čega se na putovanja u zemlji 2.237 KM, a na putovanja u inostranstvu 556.912 KM.

Troškovi putovanja u sjedištu: Plaćanje hotelskog smještaja vozaču zamjenice za dane vikenda vršeno je do imenovanja novog rukovodstva, kada je prekinuto sa navedenom praksom. Slična situacija je i sa troškovima koji su isplaćeni vozaču za putovanja koja su uobičajena za pratnju štićenog lica, iako je istovremeno osigurana pratnja iz Direkcije za koordinaciju policijskih tijela. Isplata ovih troškova je vršena do imenovanja novog rukovodstva, a nakon toga u manjem broju slučajeva. ***Prilikom isplate putnih troškova Ministarstvo treba nastaviti sa dosljednom primjenom propisa kojom se regulišu naknade na službenom putovanju.***

U testiranim putnim nalogima utvrdili smo sljedeće nedostatke:

- Uz nabavljene avio karte nisu priloženi dokazi da se vrši provjera karata i iz drugih izvora, a uz putne naloge nisu priloženi originalni isječki ili drugi dokaz da je putovanje obavljeno. Nabavka avio karata vršena je na osnovu važećih okvirnih sporazuma sa dobavljačem kojim je definisano da je dobavljač dužan dostaviti najmanje 3 opcije za traženu destinaciju od najmanje 3 različite avio-kompanije. Također je navedeno da se dobavljač obavezuje da izvrši izdavanje karte ukoliko Ministarstvo samo nađe povoljniju ponudu od ponuđene opcije dobavljača.
- Za službena putovanja za koja se koriste službeni automobili ne navodi se vrijeme prelaska granice kako bi se ispravno obračunale dnevnice u inostranstvu, a neznatna unapređenja smo konstatovali kod par naloga u decembru 2015. godine.
- Mada se prave mjesečni planovi putovanja uočili smo da postoje slučajevi kada se rezervacija avio karata vrši par dana prije putovanja, zbog čega se ne može postići povoljnija cijena, ili da je zbog ranije izvršenih rezervacija u biznis klasi (na koju korisnik putovanja ima pravo) cijena višestruko veća u odnosu na ekonomsku klasi.

Preporučujemo da se :

- ***dokumentuje provjera cijene ukoliko Ministarstvo koristi takvu ugovorenu opciju, te da osigura prilaganje dokaza uz putne naloge o obavljenom putovanju (originalni isječki avio-karata ili drugi relevantan dokaz da je putovanje obavljeno);***
- ***za putovanja u kojima se koriste službena vozila osiguraju podaci o vremenu prelaska granice;***
- ***rezervacija karata vrši pravovremeno, a u slučajevima iznenadnih i hitnih potreba pokušaju iznaći najekonomičnije varijante po pitanju cijene karata.***

- **Izdaci telefonskih i poštanskih usluga**

Izdaci telefonskih i poštanskih usluga ostvareni u 2015. godini iznose 1.025.502 KM, od čega su fiksni telefoni realizovani u iznosu od 484.675 KM, mobilni telefoni u iznosu od 149.515 KM, izdaci za internet u iznosu od 168.932 KM, izdaci za poštanske usluge u iznosu od 79.428 KM i izdaci za brzu poštu u iznosu od 142.953 KM. Od ukupnog iznosa realizovanih izdataka, na sjedište se odnosi iznos od 258.062 KM, a na DKP mrežu 767.440 KM.

Realizovani izdaci u sjedištu (258.062 KM) se odnose na fiksne telefone (89.640 KM), mobilne telefone (36.625 KM), izdaci za internet (31.426 KM), izdaci za poštanske usluge (33.325 KM) i izdaci za brzu poštu (67.047 KM).

U DKP mreži realizovani su izdaci za fiksne telefone (395.035 KM), mobilne telefone (112.890 KM), izdaci za internet (137.506 KM), izdaci za poštanske usluge (46.104 KM) i izdaci za brzu poštu (75.906 KM).

Već smo naveli da je Ministarstvo tokom godine koristilo Prijedlog odluke kojim su utvrđeni limiti za zaposlene koji ostvaruju pravo na korištenje mobilnih telefona. Na dostavljeni Prijedlog odluke Vijeće ministara BiH dalo je saglasnost u novembru 2015. godine, a u Odluci je utvrđeno da stupa na snagu danom donošenja. Nakon stupanja na snagu navedene Odluke izvršene su korekcije-povrat sredstava ili dodatne uplate, u zavisnosti od konkretne situacije za period u kome je faktički na snazi bila i interna odluka Ministarstva iz 2013. godine. U toku prethodne revizije konstatovali smo nedostatke u smislu dostavljanja odgovarajućeg dokumenta na osnovu kog se vrši isplata i kod odbijanja izdataka koji se ne mogu dovesti u vezu sa službenim potrebama potrošnje (rate kredita, doplate računa i slično). Nedostaci su otklonjeni do obavljanja završne revizije i izvršene su korekcije ranije isplaćenih iznosa.

Preporučujemo Ministarstvu da nastavi sa aktivnostima na unapređenju ovog procesa.

- **Izdaci za upotrebu vozila**

Ukupni izdaci za upotrebu vozila iznose 991.9685 KM, od čega se na sjedište odnosi 151.051 KM, a DKP mrežu 840.917 KM.

Značajniji izdaci u sjedištu odnose se na izdatke za gorivo (64.551 KM) opravku i održavanje vozila (28.257 KM), unajmljivanje parking prostora (29.069 KM), izdatke za registraciju i osiguranje (18.031 KM) i auto gume (5.414 KM),

U DKP mreži (749.007 KM) odnose se na izdatke za gorivo (228.340 KM), opravku i održavanje vozila (241.600 KM), troškovi unajmljivanja parking prostora (49.622 KM), izdatke za osiguranje (181.095 KM), auto gume (26.067 KM), unajmljivanje vozila (79.364 KM) i pranje vozila (28.979 KM)

U knjizi osnovnih sredstava na 31.12.2015. godine evidentirana je 96 vozila od kojih se, prema internoj evidenciji, za potrebe sjedišta koristi 15 vozila, a ostala vozila se koriste u DKP-ima (u kojima se koristi i 9 vozila po ugovoru o lizingu).

Upotreba vozila definisana je internom odlukom Ministarstva koja je donesena nakon stupanja na snagu Pravilnika Vijeća ministara BiH o uslovima nabavke i načinu korištenja službenih vozila u institucijama BiH. Ovim pravilnikom je za potrebe Ministarstva odobreno 6 vozila. Odlukom Ministarstva utvrđeno je da pravo na korištenje službenih vozila 24 sata dnevno imaju ministar, zamjenik ministra i sekretar.

Kako Pravilnikom Vijeća ministara BiH kojim je uređena navedena problematika nije utvrđena mogućnost 24-satnog korištenja, preporučujemo Ministarstvu da preispita navedene odredbe internog akta.

Ministarstvo je u decembru 2015. godine pripremlilo i uputilo u proceduru usvajanja Prijedlog pravilnika o službenim specijalizovanim vozilima Ministarstva i diplomatsko konzularnih predstavništava BiH. Prema raspoloživim informacijama, prijedlog nije razmatran u toku 2015. godine. U aprilu 2016. godine pripremljen je izmijenjeni prijedlog koji je upućen u proceduru pribavljanja mišljenja nadležnih institucija. U Prijedlogu pravilnika definisane su namjene za koje će se koristiti specijalizovana vozila (teretna vozila, dostavna vozila, vozila za prijevoz diplomatske pošte i arhiva, vozila za doček delegacija i vozila za potrebe diplomatsko-konzularnih predstavništava BiH). Za DKP mrežu je utvrđen broj od 115 vozila, a za sjedište 8 (2 teretna vozila i 6 putničkih vozila) razvrstanih po određenim klasama.

U testiranim nalogima za upotrebu vozila i računima koji se odnose na upotrebu vozila utvrdili smo sljedeće nedostatke:

- U pojedinim putnim nalogima ne popunjava se kolona ukupno pređeni put u kilometrima i kolona potpis vozača, a u elektronskoj evidenciji ovaj podatak iskazuje kao podatak o ukupno prijeđenoj kilometraži. **Mišljenja smo da podatke o prijeđenoj kilometraži treba unositi na dnevnoj osnovi, a ne samo kao podatak o početnoj i završnoj kilometraži.**

Internom revizijom Ministarstva obuhvaćen je proces upotrebe službenih vozila u sjedištu, a u izvještaju su navedena korisna zapažanja i preporuke. Smatramo da je, u cilju uspostavljanja kvalitetnijeg sistema internih kontrola ovog procesa, potrebno realizovati preporuke interne revizije.

- Opravka vozila u sjedištu Ministarstva vršena je na osnovu ranije potpisanog dvogodišnjeg okvirnog sporazuma. *Uvidom u testirane fakture utvrdili smo je određena odstupanja cijena rezervnih dijelova u odnosu na ugovorenu, kao i da dobavljač nije odobravao ugovoreni popust od 5% na utvrđeni norma sat cijene usluge i sve rezervne dijelove.*

Potrebno je u potpunosti osigurati praćenje realizacije ugovora i kontrolu faktura u skladu sa ugovorenim uslovima, a za rezervne dijelovi koji nisu predviđeni ponudom potrebno je provjeriti aktuelnu tržišnu cijenu u situacijama kada su ti iznosi značajniji.

- **Naplata šteta na vozilima** realizovana je plaćanjem osiguravajućeg društva direktno privrednom društvu koje je vršilo opravke. Mada se ne radi o značajnim iznosima, **smatramo da je naplatu sredstava po osnovu naknade štete potrebno vršiti putem Jedinственог računa trezora BiH, a navedenu poslovnu promjenu evidentirati po bruto principu.**

- **Zakup imovine i opreme**

Izdaci za zakup imovine i opreme ostvareni su u iznosu 5.066.930 KM⁸ koji su realizovani za unajmljivanje prostora i zgrada (4.960.397 KM) i zakup opreme (106.533 KM).

U sjedištu su realizovani izdaci za unajmljivanje prostora i zgrada u iznosu od 232.622 KM i odnose se na uredski i skladišni prostor. U toku godine nije realizovan program izgradnje multifunkcionalnog atrijskog prostora kojim bi se djelimično smanjili troškovi zakupa u sjedištu.

⁸ Na sintetičkom kontu u Tabeli I iskazan je iznos od 5.224.985 KM. Razlika od 158.055 KM odnosi se na zakup parking prostora (78.691 KM) i unajmljivanje vozila (79.364 KM) koji su obuhvaćeni izdacima u tački „Upotreba vozila“

Izdaci za unajmljivanje prostora i zgrada u DKP mreži su realizovani u iznosu od 4.727.775 KM, a izdaci za zakup opreme iznose 106.533 KM.

Ministarstvo nije realizovalo kupovinu planiranih objekata za smještaj ambasada, niti su osigurani uslovi za stavljanje u funkciju objekata dobijenih sukcesijom. Izdaci zakupa prostora u DKP mreži veći su u odnosu na prethodnu godinu, a u narativnom dijelu uz Godišnji izvještaj nisu navedeni razlozi povećanja.

Preporučujemo Ministarstvu da angažovanjem na realizaciji planirane nabavke objekata i rješavanjem statusa imovine dobijene sukcesijom osigura smanjenje troškova zakupa.

- **Ugovorene usluge**

Reprezentacija (556.522 KM): Od ukupnog realizovanog iznosa na sjedište se odnosi iznos od 117.390 KM, a iznos od 439.132 KM na DKP i program predsjedavanja Vijećem Evrope. Računi za internu reprezentaciju u sjedištu ovjereni su potpisom korisnika reprezentacije, ali nije upisano obrazloženje o povodu nastanka troška. Obrazloženja o povodu nastanka troška nisu upisana ni na računima za reprezentaciju koja je realizovana na aerodromu (mada se radi o manjim računima čiji ukupan testirani iznos nije značajan), zbog čega se ne može utvrditi da li su troškovi nastali prilikom dočeka ili ispraćaja zvaničnih delegacija ili se odnose na troškove zaposlenih Ministarstva prilikom odlaska na službeni put. Također smo utvrdili da se prekoračenja limita knjigovodstveno evidentira na potraživanjima u mjesecu kada je izvršena naplata, a ne u mjesecu u kome su nastala (npr. prekoračenje je utvrđeno za račune iz septembra, i isto se odbija od plaće za oktobar, a prilikom isplate plaće u novembru se vrši naplata i evidentiranje na potraživanjima).

Kako se radi o vremenski različitim periodima, preporučujemo Ministarstvu da izvrši evidentiranje potraživanja za mjesec na koji se odnose, a prilikom naplate izvrši knjiženje naplate potraživanja.

Usluge primarne zdravstvene zaštite (1.453.683 KM): Ukupan iznos realizovan je u sjedištu u iznosu od 50.436 KM, a u DKP mreži u iznosu od 1.403.248 KM. Realizovani iznos u sjedištu odnosi se na plaćanje dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje zaposlenih koji su upućeni na rad u DKP zemlje sa kojima je potpisan bilateralni sporazum o zdravstvenom osiguranju.

Troškovi zdravstvene zaštite u DKP mreži u zemljama sa kojima BiH nema potpisan sporazum realizuju se putem ugovora o osiguranju zaposlenih i članova njihove porodice, a za pojedine zemlje se vrši priznavanje stvarnih troškova liječenja.

U 2015. godini nisu nastavljene ranije započete aktivnosti na usklađivanju ovakvog vida plaćanja troškova sa odredbama Pravilnika o plaćama, dodacima i naknadama osoblja u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine (kojim je utvrđeno pravo na primarnu zdravstvenu zaštitu).

Smatramo da je potrebno posvetiti dužnu pažnju problematici plaćanja troškova zdravstvene zaštite te kroz rješavanje osigurati poštovanje odredbi pravilnika, ali i jednakog tretmana zaposlenih u svim DKP-ima.

Ugovori o djelu (ukupno 75.004 KM: sjedište 65.804 KM, predsjedavanje Vijećem Evrope 9.300 KM): U odnosu na prethodnu godinu povećani su izdaci za ove namjene. Mada je u pomoćnoj evidenciji o realizaciji ugovora navedeno da nisu sistematizovani poslovi za koje je vršeno angažovanje putem ugovora o djelu, iz opisa poslova koji su navedeni u ugovoru može se zaključiti da se radi o svakodnevnim poslovima trajnog karaktera. Pojedini izvršioci

angažovani su tokom godine i putem ugovora o djelu i na osnovu ugovora o radu na određeno vrijeme. Također smo uočili da se u ugovorima o angažovanju putem ugovora o djelu već duži niz godina ponavljaju isti opisi poslova. Iz tih razloga smatramo da, ukoliko postoji potreba za obavljanjem takvih poslova stalnog karaktera, ovo pitanje treba rješavati u skladu sa zakonskim propisima koji tretiraju problematiku zapošljavanja.

Ugovori za privremene i povremene poslove: Realizovani iznos od 1.504.962 KM se odnosi na DKP mrežu. Izdaci se odnose na angažovanje lokalnog osoblja za obavljanje poslova tehničkog sekretara i vozača. U odnosu na raniji period, ugovori sadrže odredbe u pogledu visine naknade za koju je određena isplata u bruto iznosu, s tim da izvršilac snosi troškove poreza i doprinosa u skladu sa propisima zemlje prijema. Za testirani uzorak ugovora smo konstatovali da se pojedini ugovori ne dostavljaju u sjedište, kako je to naznačeno u ugovoru. Internim aktima Ministarstva nije utvrđen minimum dokumentacije koja se dostavlja u sjedište ili odlaže u dosje angažovanog osoblja, ***te preporučujemo da se propiše gdje se arhiviraju podaci o osobama koje su angažovane za obavljanje pomenutih poslova.***

Ostale nespomenute usluge i dadžbine (ukupno 104.102 KM, sjedište 71.713 KM, DKP 32.389 KM): Na osnovu testiranog uzorka smo utvrdili da je dio izdataka evidentiran kao trošak sjedišta, ali je knjiženje izvršeno u ambasadama koje su izvršile plaćanje VIP salona prilikom posjete ministra. Izdaci su evidentirani na osnovu saglasnosti sjedišta, a računi se dostavljaju u sjedište obično kao prilog uz zahtjev za refundaciju troškova u kome je navedeno da će se troškovi evidentirati u DKP na organizacioni kod sjedišta. Mišljenja smo da ovakav način evidentiranja nije u skladu sa načinom koji je propisan Pravilnikom o računovodstvu u institucijama BiH, kojim je propisano da se knjiženje i evidentiranje u poslovnim knjigama zasniva na vjerodostojnim, istinitim, urednim, prethodno kontrolisanim knjigovodstvenim ispravama i potpisanim od strane ovlaštenih osoba.

Preporučujemo da se osigura evidentiranje troškova u skladu sa računovodstvenim načelima.

6.2. Kapitalni izdaci

Kapitalni izdaci realizovani su u iznosu od 534.281 KM, od čega se značajniji odnose na kompjutersku opremu (199.058 KM), opremu za prijenos podataka i glasa (67.763 KM) i motorna vozila (248.950 KM). Izdaci su evidentirani kao trošak u sjedištu u iznosu od 478.781 KM i u DKP mreži u iznosu od 55.500 KM.

6.3. Višegodišnji kapitalni izdaci

Za realizaciju programa u okviru višegodišnjih kapitalnih izdataka u toku godine su na raspolaganju bila sredstva u ukupnom iznosu od 5.252.463 KM i namijenjeni su za realizaciju dva projekta:

- Projekat za kupovinu objekata u Beogradu i Zagrebu, kupovinu opreme i rekonstrukciju u iznosu od 4.306.633 KM. Ranije odobreni projekat za kupovinu objekata u Zagrebu i Beogradu, odobren u iznosu od 3.296.189 KM, uvećan je za iznos od 1.010.444 KM koji je realizovan prodajom objekta u Vašingtonu. Izmjenom odluke koju je odobrio Vijeća ministara BiH, sredstva za realizaciju projekta su uvećana za pomenuti iznos te je utvrđena nova struktura projekta: nabavka opreme (470.000 KM), kupovina objekata (3.296.189 KM) i rekonstrukcija i investiciono održavanje (540.444 KM). U 2015. godini nije bilo realizacije iz sredstava projekta.

Vijeće ministara BiH je u oktobru 2015. godine⁹ donijelo Odluku o izmjenama odluke o formiranju komisije za kupovinu objekata za smještaj diplomatsko-konzularnih predstavništava BiH u Beogradu i Zagrebu kojom je formirana komisija u novom sazivu. Komisija je počela sa radom, a do predviđenog roka za podnošenje prijedloga najpovoljnije kupovine (31.12.2015.) nije bila u mogućnosti realizovati poslove predviđene Odlukom. Komisija je dostavila informaciju Vijeću ministara BiH u kojoj su navedeni razlozi zbog kojih nije realizovala predviđene zadatke, predložen je novi rok za podnošenje prijedloga najpovoljnije ponude za kupovinu objekata i dostavljen prijedlog odluke sa novim rokom (31.08.2016. godine).

- Projekat izgradnje prve faze multifunkcionalnog atrijuma u unutrašnjem dvorištu i arhivskog prostora za koji je u 2015. godini na raspolaganju bio iznos od 945.830 KM. U okviru projekta je realizovan iznos od 264.051 KM koji se odnosi na plaćanje rente i radove na klimatizaciji objekta Ministarstva. Prema informaciji Ministarstva, u toku godine su realizovane aktivnosti na pribavljanju urbanističke saglasnosti, sačinjavanju izvedbenog projekta i uplaćene naknade (renta, uređenje građevinskog zemljišta), te je na osnovu pribavljenih mišljenja nadležnih institucija 04.12.2015. godine dobijeno odobrenje za radove na uređenju, adaptaciji i natkrivanju atrija. U toku obavljanja završne revizije informisani smo da su u toku pripreme radnje za obavljanje javnog poziva za dostavljanje ponuda za izvođenje radova.

7. Bilans stanja¹⁰

- **Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe**

U poslovnim knjigama i Godišnjem izvještaju na ovoj poziciji iskazan je iznos od 12.192.587 KM, koji se sastoji od novčanih sredstava (9.061.934 KM), kratkoročnih potraživanja (426.168 KM), kratkoročnih plasmana (1.5560.543 KM), internih finansijskih odnosa (69.644 KM) i kratkoročnih razgraničenja (1.074.298 KM).

Komisija za popis novčanih sredstava, potraživanja i obaveza je obavila popis novčanih sredstava u sjedištu Ministarstva i konstatovala da stanje odgovara stanjima u poslovnim knjigama Ministarstva. Pojedinačni izvještaji o stanju novčanih sredstava na računima i u blagajnama DKP-a na osnovu obavljenog popisa su dostavljeni u sjedište.

U izvještaju komisije o popisu potraživanja i obaveza navedeno je da su stanja popisana na osnovu knjigovodstvene evidencije te je i sama komisija izrazila sumnju u iskazana stanja i navela da treba izvršiti dodatne provjere za pojedina konta. Također je navedeno da i ove godine nije dostavljena dokumentacija iz DKP-a mada je Instrukcijom o obavljanju popisa navedeno da se izvrši njeno dostavljanje uz pojedinačne izvještaje. U izvještaju o izvršenom popisu konstatovana su stanja potraživanja i obaveza koja ne odgovaraju stanjima evidentiranim u glavnoj knjizi Ministarstva. Prema usmenim informacijama, izvještaj komisije je sačinjen na osnovu stanja u glavnoj knjizi na dan 20.02.2016. godine (prezentiran nam je dokument sa navedenim datumom u kome su iznosi usaglašeni sa popisom), ali su nakon sastavljanja izvještaja komisije vršena knjiženja koja su dovela do razlike u popisanim i proknjiženim iznosima.

Ministar je u 2016. godini imenovao komisiju za knjigovodstvenu analizu potraživanja koja bi do 30.09.2016. godine trebala da sačini izvještaj o osnovanosti knjiženih potraživanja i isti dostavi rukovodstvu na dalje postupanje.

⁹ Odluka broj 161/15 objavljena 16.11.2015. godine (Službeni glasnik BiH broj 87/15)

¹⁰ Bilans stanja na 31.12.2015. godine prikazan je u Tabeli II u prilogu Izvještaja.

Pored toga, prezentirana nam je dokumentacija o iznosu potraživanja od radnika koja se kao takva vode već duži niz godina, te smo informisani da Ministarstvo pokušava riješiti način naplate potraživanja. Pokrenute su aktivnosti za dobijanje stava Pravobranilaštva u pogledu izvjesnosti njihove naplate.

Iz navedenog se može zaključiti da višegodišnja problematika popisa potraživanja i utvrđivanja osnovanosti iskazanih stanja još uvijek nije okončana i da predstoji još niz aktivnosti na utvrđivanju tačnih stanja i njihovom iskazivanju u knjigama i izvještajima Ministarstva. Također napominjemo da su i u proteklom periodu razne komisije obavljale poslove utvrđivanja stvarnog stanja i da su tako okončane aktivnosti dovele do djelimičnog poboljšanja, a problem utvrđivanja stvarnog stanja se opet javlja iz godine u godinu.

- **Stalna sredstva**

Stalna sredstva u iznosu od 53.837.157 KM sastoje se od zemljišta (1.746.361 KM, građevina (52.878.300 KM), opreme (13.277.190 KM), stalnih sredstava u obliku prava (1.828.625 KM), sredstava u pripremi (421.853 KM), ispravke vrijednosti stalnih sredstava (-16.344.110 KM) i dugoročnih plasmana (28.938 KM).

U toku 2015. godine izvršeno je povećanje stalnih sredstava u ukupnom iznosu od 1.033.940 KM a odnosi se na nabavke iz kapitalnih izdataka (913.885 KM) i evidentiranjem sredstava primljenih kao naturalne donacije (120.055 KM).

Prilikom obavljanja revizije u DKP-ima utvrdili smo da je u vrijednosti objekta dobijenog u procesu sukcesije u Budimpešti prikazano i zemljište. Kako se radi o različitoj klasifikaciji u okviru stalnih sredstava, vijekom trajanja i stopama amortizacije (za zemljište se ne obračunava amortizacija), potrebno je izvršiti preknjiženja sa objekata na konto zemljišta. Vrijednost zemljišta je potrebno isknjižiti sa objekata i evidentirati na pripadajući konto.

Popis stalnih sredstava: Tokom obavljanja popisa stalnih sredstava komisija u sjedištu je utvrdila da je postojao problem kod identifikovanja određenih stalnih sredstava koji su bez inventurnih brojeva ili je isti pogrešan, da postoje stalna sredstva koja su pokvarena i ne mogu se popraviti ili servisirati, da postoji namještaj koji je polomljen i izbačen iz upotrebe u toku godine a nije rashodovan i sl. Prilikom testiranja popisa stalnih sredstava smo primjetili da postoji dosta namještaja i opreme u sjedištu Ministarstva koji se koristi, ali je otpisana u prethodnim godinama. Popisna komisija stalnih sredstava u sjedištu je radi efikasnije kontrole i popisa u narednim godinama, predložila nabavku bar kodova i mehanizma za očitavanje bar-kod oznake na osnovnom sredstvu.

Komisija za usklađivanje stvarnog stanja sa knjigovodstvenim stanjem je na osnovu dostavljenih izvještaja iz DKP mreže konstatovala da su u pojedinim DKP-ima u toku 2015. godine uručene donacije koje nisu uknjižene, dok prijavljene donacije bez izražene vrijednosti nije moguće knjigovodstveno evidentirati. Također smo utvrdili da isknjiženje prodate nekretnine nije izvršeno po obavljenoj prodaji nego tek po zapisniku komisije.

Centralna popisna komisija je dala prijedlog da se otpišu sva sredstva koja su konstatovana kao manjak u sjedištu i DKP-ima a imaju sadašnju vrijednost 0 KM, a da se za ostala sredstva koja imaju vrijednost utvrde okolnosti kako je došlo do manjka u sjedištu i DKP-ima. Napominjemo da je i prethodne godine konstatovan manjak i da naknadno nisu utvrđene okolnosti vezano za manjak niti pojedinačne odgovornosti. Također, utvrđeno je da su pojedini manjkovi i viškovi nastali kao posljedica prebacivanja sredstava iz sjedišta u DKP (revers) i obrnuto ili iz jednog u drugi DKP bez provođenja odgovarajućih promjena u knjizi stalnih sredstava (nije stvarni višak i manjak već je izvršeno samo preknjižavanje lokacija) i sl.

Mišljenja smo da je Ministarstvo napravilo određene pomake u stvaranju preduslova za provođenje popisa, ali da još uvijek postoje elementi koji utiču da popis ne bude okončan kvalitetno i efikasno (stalna sredstva bez inventurnih brojeva, namještaj koji se fizički nalazi u prostorijama Ministarstva ali nije za upotrebu, prebacivanje s lokacije bez adekvatnog evidentiranja u knjizi stalnih sredstava) i tačnost iskazanih stanja (donacije koje nisu uknjižene, namještaj koji je otpisan a i dalje se koristi). Posebno pitanje je utvrđivanje odgovornosti za utvrđeni manjak stalnih sredstava, što bi trebalo precizno regulisati aktima Ministarstva. Isknižavanje sredstava predloženih za otpis provešće se u 2016. godini, nakon dostavljanja zapisnika komisija iz DKP-a.

- **Kratkoročne obaveze i razgraničenja**

Bilansna pozicija kratkoročnih obaveza i razgraničenja iskazana je u iznosu od 3.711.454 KM, a sastoji se od kratkoročnih tekućih obaveza (1.597.352 KM), kratkoročnih kredita (177 KM), obaveza prema zapsolenima (1.247.551 KM), internih finansijskih odnosa (13.784 KM) i kratkoročnih razgraničenja (852.590 KM).

Komisija za popis obaveza je u zapisniku navela da jedan broj DKP-a nije dostavio tražene knjigovodstvene isprave (kopije platnih lista i faktura) za stanja koja su navedena u izvještajima. Iz tih razloga je data preporuka da se izvrši uvid u dokumentaciju kako bi se potvrdila popisana stanja. Također je navedeno da je u saldu dobavljača iskazano početno stanje iz 2002. godine koje nije raščišćeno u skladu sa preporukama iz popisa prethodne, godine. Komisija je predložila da se tokom godine formira posebna komisija koja će raditi isključivo na raščišćavanju salda na kontima obaveza.

U izvještaju Centralne popisne komisije navedeno je brojno stanje **bjanko stikera viza i obrazaca putnih listova u sjedištu i DKP**, bez konstatacije da li je izvršeno fizičko sravnjenje i da li su utvrđeni manjkovi ili viškovi.

Preporučujemo nastavak aktivnostima na obavljanju popisa i utvrđivanju osnovanosti iskazanih bilansnih pozicija u poslovnim knjigama i izvještajima Ministarstva.

8. Javne nabavke

Nakon usvajanja budžeta, Ministarstvo je donijelo Plan nabavki kojim je objedinjen plan za sjedište i DKP. Procedure su uglavnom pokrenute nakon usvajanja budžeta i donošenja Plana nabavki, osim u slučaju nabavke klimatizacije i izbora dobavljača za usluge posredovanje u prodaji avio karata, za koje je odluke donio prethodni ministar u februaru i martu 2015. godine. Planom nabavki su obuhvaćeni i ovi predmeti nabavke.

Na osnovu dostavljenog pregleda o provedenim postupcima nabavki i razgovora sa zaposlenima konstatovali smo da Ministarstvo ne koristi mogućnost zaključivanja okvirnog sporazuma sa više dobavljača nakon čega bi se zaključivanje ugovora, odnosno konkretna nabavka realizovala putem mini tenderisanja. Nakon obavljene prethodne revizije sugerisali smo Ministarstvu da razmotri mogućnost sklapanja okvirnog sporazuma sa više dobavljača, obzirom da su planirane vrijednosti nabavki visoke (npr. nabavka avio-karata je planirana u iznosu od oko 400.000 KM bez PDV-a).

Kod nabavke uredskog materijala, kompjuterske opreme i radova na instalaciji klimatizacije koji su provedeni putem otvorenog postupka smo uočili da je dug vremenski period od donošenja odluke do zaključivanja ugovora, iako nije bilo žalbi koje su mogle uticati na tok postupka. Tako je u postupku izbora dobavljača **za radove na instalaciji klimatizacije** predviđeno otvaranje ponuda 30.04.2015. godine, kada je i sačinjen zapisnik. Pojašnjenje od dobavljača traženo tek 09.06. 2015. godine, nakon čega je donesena odluka o izboru

dobavljača. Ugovor je zaključen 13.07.2015. godine i utvrđen rok za završetak radova do 90 dana od dana uvođenja u posao. U realizaciji radova je došlo do kašnjenja, a za period kašnjenja su obračunati penali i izvršeno je umanjeње prilikom plaćanja dobavljaču.

Tenderskom dokumentacijom za **nabavku 5 motornih vozila** (ukupna vrijednost nabavke je 248.950 sa PDV-om) su definisane karakteristike i utvrđeni minimalni zahtjev u osnovnim tehničkim karakteristikama. U pogledu ispunjavanja uslova traženi su određeni dokazi koji su i dostavljeni, ali nisu zahtijevani detaljniji dokazi o ispunjavanju tehničke i profesionalne sposobnosti kao što su spisak izvršenih ugovora koji su u vezi s predmetnom nabavkom za period ne duži od tri godine ili od datuma registracije ili izjavu da je ovlašten od strane proizvođača/importera za prodaju ponuđenog predmeta nabavke za Bosnu i Hercegovinu.

Mišljenja smo da minimum kvalifikacionih uslova koje Ministarstvo odredi za ponuđača kao i dokumenti koji su potrebni za njihovo dokazivanje trebalo bi da budu srazmjerni predmetu javne nabavke, visini iznosa planirane vrijednosti nabavke i vrsti postupka uzimajući u obzir specifičnost vrste robe koja se nabavlja.

U testiranim pregovaračkim postupcima za održavanje informacionog sistema OWIS i nadogradnje telefonske centrale u zahtjevu za pokretanjem postupka su navedeni podaci koje podnosilac zahtjeva ima o potencijalnim ponuđačima (po jedan za svaki od postupaka). U zahtjevu nije navedeno da se postupak provede putem pregovaračkog postupka bez objave, ali je ta vrsta postupka utvrđena u odluci o pokretanju postupka. Uz zahtjev za pokretanje postupka za nadogradnju telefonske centrale su navedene dodatne informacije o potrebi osiguranja potpune kompatibilnosti sa postojećom telefonskom centralom.

Smatramo da je u postupcima nabavki za koja postoje saznanja o samo jednom ponuđaču potrebno osigurati veću transparentnost. Kod nabavki roba i usluga kod kojih postoje uslovi za primjenu pregovaračkog postupka sugerišemo da se takvi razlozi detaljnije obrazlože.

U procesu javnih nabavki utvrdili smo sljedeće nedostatke:

- Nakon prestanka važenja ugovora sa starim dobavljačem u toku 2015. godine nisu pokrenute procedure javne nabavke usluga servisiranja vozila. Realizovani iznos nabavke do kraja godine pojedinačno po dobavljačima ne prelazi vrijednost direktnog sporazuma, ali je ukupan iznos realizovanih opravki za sve marke vozila iznad vrijednosti direktnog sporazuma.
- Kod realizacije programa Predsjedavanje Vijećem Evrope nisu provedeni postupci nabavke usluga hotelskog smještaja za učesnike konferencija u Sarajevu, Mostaru i Banja Luci i usluge prevođenja. Prema prezentiranim informacijama i dokumentima koji su nam predočeni, nosioci aktivnosti za pojedine događaje su bila i druga ministarstva, često se do krajnjeg roka za održavanje događaja nije znao tačan broj učesnika na konferencijama, prilikom organizovanja događaja se vodilo računa o rangi zvaničnika i sigurnosnim elementima, kao i o drugim zahtjevima koje je hotel trebao zadovoljiti (sala za održavanje događaja, prijem za zvaničnike i slično). U strukturi izdataka nisu planirane usluge prevođenja, a prilikom priprema za konkretan događaj nije bilo dovoljno vremena za provođenje procedure prema Zakonu o javnim nabavkama. Za neke od tih usluga prezentirane su nam ponude na osnovu kojih se može zaključiti da se prilikom izbora dobavljača vodilo računa o ukupno raspoloživim sredstvima za realizaciju projekta.
- Građevinski radovi na rekonstrukciji stana u Milanu (39.365 KM): Nakon provedene procedure nabavke izabrana je ponuda u iznosu od 11.500 EUR. Naknadno je utvrđeno da ponuđač niti ostali ponuđači nisu ponudili neke materijale kao što su pločice, parket, sanitarije, uz konstataciju da su u Italiji ti materijali uobičajeno obaveza naručioca radi izbora cijene, kvaliteta i dr. Generalni konzulat u Milanu je 30.12.2015.godine obavijestio sjedište da je naknadnom kontrolom dostavljenih ponuda od dobavljača uočeno da je osim prethodno navedenih nedostajućih materijala u listi radova i materijala propušteno da se navede potreba rekonstrukcije kupatila koje je u lošem stanju. U aktu se navodi da kako u kratkom roku nije moguće nabaviti

nedostajuće materijale ugovor sa izvođačem nije svrsishodan, pa je predloženo poništenje postupka nabavke i primjena postupak direktnog sklapanja ugovora sa izvođačem koji je u mogućnosti ispuniti dodatne uslove. Na osnovu prezentiranih dokumenata može se konstatovati da je ugovor u vrijednosti od 39.365 KM zaključen putem direktnog ugovora sa ponuđačem. Od ostalih činjenica vezanih za datu nabavku navodimo da su sredstva za rekonstrukciju stana odobrena u budžetu za 2015.godinu i da je sjedište 02.11.2015.godine obavijestilo GK Milano o potrebi pokretanja postupka nabavke, a da je postupak nabavke odnosno odluka o pokretanju postupka donesena 16.12.2015. godine prvo za projektovanje i praćenje (direktni sporazum) a za provođenje postupka izbora ponuđača za izvođenje radova 17.12.2015.godine. Osim toga možemo zaključiti da je prvobitno ponuđeni iznos za rekonstrukciju iznosio 11.500 EUR, da je procijenjena vrijednost neophodnog materijala, koji nije ponuđen, bio procijenjen na oko 3.000 EUR te da je sa naknadnim dodavanjem rekonstrukcije kupatila ukupna cijena rekonstrukcije stana ugovorena na 20.127 EUR (raspoloživi iznos u budžetu za navedenu namjenu 20.452 EUR).

9. Prihodi

U Godišnjem izvještaju prikazani su prihodi od pružanja javnih usluga u iznosu od 10.819.712 KM, isti su usaglašeni sa glavnom knjigom Ministarstva. Ukupan iznos odnosi se na administrativne takse (9.109.101 KM), posebne naknade i takse (20.985 KM), neplanirane uplate-ostali prihodi (342.464 KM), naknade i takse od ličnih i putnih isprava (1.3467.000 KM) i ostale prihode od imovine (162 KM).

Pored prihoda od pružanja javnih usluga, kao prihod su prikazane donacije iz inostranstva (655.499 KM) i prihodi od prodaje stalnih sredstava (4.372 KM). U glavnoj knjizi Ministarstva nisu prikazani prihodi od prodaje objekta u Vašingtonu koja je realizovana na osnovu odluka Vijeća ministara BiH i po osnovu koje je ostvaren priliv na jedinstveni račun trezora. Nismo upoznati sa razlozima zbog kojih Ministarstvo finansija i trezora BiH, u čijoj je nadležnosti knjiženje promjena na računima, nije evidentiralo primitke od prodaje stalne imovine na organizacionom kodu Ministarstva.

Ministarstvo je, na osnovu preporuka o sravnjenju prihoda, zajedno sa Ministarstvom finansija i trezora BiH izvršilo sravnjenje konta preko koga se vrši knjigovodstveno evidentiranje naplaćenih konzularnih taksi. U izvještaju koji nam je prezentiran navedeno je da su prilikom sravnjenja utvrđena pogrešna knjiženja koja će biti stornirana u 2016. godini, da će dio transferisanih konzularnih taksi biti predmet analize knjiženja za 2014. godinu. Također je navedeno da razlika transferisanih sredstava po osnovu izvršenih konzularnih radnji i sredstava koja su naplaćena na jedinstveni račun trezora u iznosu od 61.424 KM predstavlja troškove bankarske provizije i kursne razlike. Iz prezentiranog se može zaključiti da pomenuti iznos nije iskazan kao trošak, kao i da su prihodi za umanjeni za navedeni iznos.

Preporučujemo Ministarstvu da nastavi sa aktivnostima na sravnjenju prihoda, osiguravajući kontinuitet u toku godine. Također je, u saradnji sa Ministarstvom finansija i trezora, potrebno osigurati poštovanje principa tačnog i realnog iskazivanja troškova i prihoda, bez umanjivanja prihoda za troškove koji su nastali transferom konzularnih taksi.

Sličan princip „prebijanja“ prihoda i troškova smo uočili u dokumentima koji se odnose na prodaju objekta u Vašingtonu. Obzirom da primici od prodaje nisu evidentirani u glavnoj knjizi Ministarstva, nemaju uticaja na tačnost iskazanih troškova u izvještajima Ministarstva, ali će imati uticaja na iskazivanje izdataka i prihoda u izvještaju o izvršenju budžeta institucija BiH.

10. Ostalo

- **Poslovanje ambasada i misija**

Procesom revizije obuhvatili smo poslovanje ambasada u Atini, Budimpešti, Varšavi i Vatikanu, misija pri Vijeću Evrope u Strazburu i generalnom konzulatu u Milanu.

Zapažanja prilikom obavljanja revizije odnose se na sljedeće:

Praćenje realizacije izdataka: Knjiženje izdataka za revidirane ambasade, misiju i konzulat vrši se u sjedištu na osnovu dokumentacije koja se dostavlja iz DKP-a. Ambasade uglavnom imaju uspostavljen sopstveni sistem praćenja izdataka, ali je čest slučaj da se pojedini troškovi različito klasifikuju u DKP u odnosu na knjiženje u sjedištu. Izvještaji iz sjedišta se dostavljaju za kvartal, a kako se radi o dužem vremenskom periodu, u DKP-ima nemaju pravovremenu informaciju o eventualnom prekoračenju pojedinih troškova. Također smo uočili da se pojedini troškovi različito evidentiraju (npr. voda je u nekim slučajevima komunalni trošak a u drugim je reprezentacija), pa je potrebno utvrditi jednoobraznu metodologiju i osigurati češće izvještavanje DKP-a.

Potraživanja od zaposlenih: Problem sa evidentiranjem potraživanja od zaposlenih koji u prethodnom periodu uopće nisu bili na službi u DKP je prepoznat i u sjedištu. U skladu sa zaduženjima komisije koja je formirana za utvrđivanje osnovanosti knjiženja u svim DKP-ima i po odluci rukovodstva Ministarstva izvršiti odgovarajuća knjiženja.

Ekonomska diplomatija: Nisu učinjeni značajniji pomaci na sistemskom uređivanju ovog područja, (nema strategije, nedostaju platforme ili smjernice, nisu definisane nadležnosti između pojedinih institucija i slično). Osim strateškog pristupa, vrlo često se kao nedostatak navodi nedovoljna informisanost ulagača u formi materijala koji bi sadržavao osnovne podatke o poslovnom okruženju, kao i snabdjevenost reklamnim i promotivnim materijalom.

- **Predsjedavanje Vijećem Evrope**

Vijeće ministara BiH je u decembru 2014. godine donijelo Odluku o pripremnim aktivnostima za predsjedavanje BiH Vijećem Evrope u periodu maj-novembar 2015. godine. Odluka je objavljena 07.04.2015. godine (Službeni glasnik 29/15) i njom su utvrđene pripremne aktivnosti i mjere koje BiH mora preduzeti u cilju pripreme za predsjedavanje, a koje se odnose na utvrđivanje programa konferencija/sastanaka, formiranje interresornog tima za koordinaciju aktivnosti za vrijeme predsjedavanja, i potrebna sredstva za finansiranje aktivnosti. Odlukom su odobrena sredstva u iznosu od 370.000 KM koja su osigurana u budžetu Ministarstva, koje je i zaduženo za provedbu odluke. Istovremeno, Ministarstvo je zaduženo za praćenje programskih aktivnosti drugih institucija vezanih za predsjedavanje BiH. Za koordinaciju aktivnosti u okviru Ministarstva u maju je imenovan Tim za koordinaciju sa zadatkom za obavljanje koordinacionih i operativnih poslova pri komunikaciji sa drugim institucijama u BiH i inostranstvu vezanih za realizaciju plana događaja za vrijeme predsjedavanja, kao i plana kulturnih/promotivnih aktivnosti i obavljanje operativnih poslova za realizaciju planiranih događaja.

Ministarstvo je na osnovu plana aktivnosti sačinilo operativni plan i raspored troškova po sintetičkim i analitičkim pozicijama, a za evidentiranje rashoda otvorena je posebna organizaciona jedinica. U realizaciji izdataka je došlo do odstupanja u strukturi i realizaciji planiranih troškova, U informaciji Ministarstva je navedeno da su odstupanja posljedica promjena u kalendaru i strukturi aktivnosti koje je mijenjalo Vijeće Evrope.

Ukupna realizovana sredstva iznose 288.819 KM, a značajniji iznosi se odnose na izdatke za administrativni materijal (47.654 KM), prevozne usluge (28.745 KM) i ugovorene usluge (205.763 KM). U okviru ugovorenih usluga, na reprezentaciju se odnosi iznos od 104.538 KM, na usluge prevođenja iznos od 19.858 KM, na ugostiteljske usluge i usluge smještaja iznos od 59.240 KM i ugovore o djelu iznos od 9.300 KM.

Knjiženje izdataka je vršeno na osnovu računa za izdatke koji su realizovani u sjedištu i dokumentacije koja je dostavljena iz Misije BiH pri Vijeću Evrope u Strazburu za troškove koji su nastali pri organizaciji događaja u sjedištu Misije.

Ministarstvo je u aprilu 2016. godine Vijeću ministara BiH dostavilo Izvještaj o predsjedavanju BiH Komitetom ministara Vijeća Evrope sa detaljnim pregledom realizovanih aktivnosti.

- **Objekti dobijeni sukcesijom**

U toku 2015. godine realizovan je prodaja objekta u Vašingtonu, a sredstva ostvarena prodajom su odlukom Vijeća ministara BiH namjenski dodijeljena Ministarstvu za nabavku opreme i adaptaciju objekata. Prezentirane su nam informacije da još uvijek nisu riješeni problemi sa uknjižbom objekata u Beču i Milanu. Aktivnosti na razgraničenju zemljišta i primopredaji objekta u Ankari su u završnoj fazi, te je ponovo inicirana ideja o zamjeni objekta u Ankari za odgovarajući u Beogradu.

Neophodno je nastaviti sa aktivnostima na utvrđivanju konačnog statusa objekata dobijenih u procesu sukcesije.

Tokom završne revizije prezentirani su nam dokumenti o aktivnostima na rješavanju sudbine ostalih objekata koji su predmet sukcesije, a koje su provedene do obavljanja završne revizije.

- **IT revizija**

Ministarstvo ima kompleksan i prostorno raspoređen informacioni sistem koji se sastoji od više fizički i logički odvojenih segmenata, sa različitim tipovima komunikacija i baza podataka.

Nastavljena je realizacija aktivnosti započetih u 2014. godini kao i dijela planiranih aktivnosti u 2015. godini. Budžetska sredstva u 2015. godini za potrebe Odsjeka za informatiku i komunikacije za 2015. godinu su odobrena i realizovana. Najznačajnije aktivnosti koje su realizovane tokom 2015. godine su projekat modernizacije informacionog sistema završavanjem kompjuterske opreme, ponovo je povezan sistem ambasade BiH u Sofiji sa sjedištem Ministarstva i unaprijeđena je telekomunikaciona infrastruktura kojom se uvezuje mreža diplomatsko konzularnih predstavništava (DKP) sa sjedištem Ministarstva. Kroz nadogradnju telefonske centrale i nabavkom VoIP telefona je uvezana mreža DKP sa sjedištem, čime je proširen i unaprijeđen informacioni sistem. Kreiran je presjek stanja opreme u sjedištu i DKP, ali nije urađen adekvatan plan završavanja. Dokument okvirnog budžeta kreiran na trogodišnjoj osnovi obuhvatio je samo manji broj zastarjelih konfiguracija. Revizijom je utvrđeno da je usvojen plan zaštite informacionog sistema, koji nije kreiran u skladu sa ISO 27001 standardom. Odsjek za informatiku i telekomunikacije djelimično je popunjen stručnim kadrovima, prvenstveno u dijelu koji se odnosi na pozicije državnih službenika, što između ostalog zahtijeva angažovanje eksternih pružalaca usluga za administraciju i održavanje postojećih segmenata sistema. Sistem za upravljanje dokumentima je redovno održavan bez implementacije dodatnih nadogradnji kroz postojeći ugovor sa fiksnim mjesečnim troškovima održavanja. Postojeći e-mail serveri i servisi, kao i domen kontroleri su ranije migrirani na novu platformu koja je ujedno i virtuelizovana i za koju se također vrši redovno eksterno održavanje.

Ministarstvo nema zaključen stalni ugovor o održavanju pomenute platforme nego vrše direktne pozive kada se ukaže potreba za održavanjem.

Web stranice DKP se smještaju i administriraju na serverima raznih provajdera u državama gdje se nalaze, dok se web stranica Ministarstva nalazi na serveru u sjedištu. Prethodno ne pruža jednoobraznost i ne nudi mogućnost jednostavnog pronalaska informacija o DKP. Kako bi se omogućilo bolje upravljanje i povećao aspekt sigurnosti bilo bi dobro uraditi centralizovano pohranjivanje i administriranje web stranica svih DKP.

Kako bi unaprijedili postojeći informacioni sistem dajemo sljedeće preporuke:

- ***Kreirati analizu i plan znavljanja postojećeg hardvera i vršiti pravovremeno znavljanje računarske i serverske opreme. Planom obuhvatiti opremu u sjedištu Ministarstva i mrežu DKP. Zamijeniti opremu koja je stara devet, deset ili više godina.***
- ***Osigurati budžetska sredstva za vitalne dijelove informacionog sistema, kako bi izbjegli rizike nefukcionisanja istog.***
- ***Nastaviti projekat izgradnje i povezivanja informacionih sistema diplomatsko-konzularnih predstavništava.***
- ***Kreirati analizu rizika poslovnih procesa u informacionom sistemu Ministarstva, te na osnovu iste provesti preventivne i korektivne mjere za smanjenje rizika.***
- ***Provesti aktivnosti u cilju smanjenja troškova održavanja informacionog sistema.***
- ***Koristiti pogodnosti ESA ugovora i analizirati potrebu uvođenje sistema za prenos multimedijalnih signala baziranog na Microsoft Lync Serveru.***
- ***Razmotriti mogućnost da se implementira centralizovani (e-vlada, sjedište Ministarstva i sl.) hosting web stranica DKP-ova, u cilju uspostave funkcionalnijeg servisa i boljeg upravljanja istim. U skladu sa tim implementirati najekonomičnije funkcionalno kvalitetno rješenje.***

11. Korespondencija

Ministarstvo je u ostavljenom roku dostavilo komentare na Nacrt izvještaja o reviziji za 2015. godinu. Uz komentare nisu dostavljeni novi dokazi koji bi uticali na izmjenu nalaza i mišljenja u konačnom Izvještaju o reviziji. U odnosu na Nacrt izvještaja je, radi boljeg razumijevanja, izvršena izmjena određenih pojmova pod tačkom IT revizija. O navedenom smo obavijestili Ministarstvo u odgovoru na dostavljene komentare na Nacrt izvještaja o reviziji koji je dostavljen uz konačan Izvještaj o reviziji za 2015. godinu.

Vođa tima za finansijsku reviziju

Snježana Baštinac, viši revizor, v.r.

Rukovodilac Odjela za finansijsku reviziju

Miro Galić, viši revizor, v.r.

Članovi tima za finansijsku reviziju

Fatima Mehanović, revizor, v.r.

Ivana Jurčević, revizor, v.r.

Slaviša Vuković, IT revizor, v.r.

Rukovodilac Odjela za razvoj, metodologiju i kontrolu kvaliteta

Dragoljub Kovinčić, viši revizor, v.r.

III PRILOG

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I IZJAVA O ODGOVORNOSTIMA

Pregled rashoda budžeta za 2015. godinu

Naziv institucije: MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA BIH

Tabela I

Opis	Odobreni budžet	Usklađiva- nja budžeta	Ukupni budžet (2+3)	Izvršenje budžeta	Indeks 5/4
1	2	3	4	5	6
1. Tekući izdaci	52.365.000	0	52.365.000	50.598.788	97
Bruto plaće i naknade	24.535.000		24.535.000	23.718.766	97
Naknade troškova zaposlenih	11.170.000		11.170.000	11.063.462	99
Putni troškovi	1.500.000		1.500.000	1.479.242	99
Izdaci telefonskih i pošt.usluga	1.250.000		1.250.000	1.025.502	82
Izdaci za energiju i kom.usluge	1.750.000		1.750.000	1.546.938	88
Nabavka materijala	680.000		680.000	521.705	77
Izdaci za usluge prijevoza i goriva	780.000		780.000	657.189	84
Unajmljivanje imovine i opreme	5.230.000		5.230.000	5.224.985	100
Izdaci za tekuće održavanje	660.000		660.000	655.820	99
Izdaci za osiguranje	560.000		560.000	465.491	83
Ugovorene i druge posebne usluge	4.250.000		4.250.000	4.239.687	100
2. Kapitalni izdaci	1.904.000	0	1.904.000	644.178	34
Nabavka zemljišta	1.020.000		1.020.000	15.000	1
Nabavka građevina	15.000		15.000	0	0
Nabavka opreme	549.000		549.000	534.281	97
Nabavka ostalih stalnih sredstava			0		
Rekonstrukcija i investiciono održ.	320.000		320.000	94.898	30
3. Tekući grantovi	0	0	0	0	
			0		
			0		
4. Višegodišnja kapitalna ulaganja	100.000	5.152.463	5.252.463	264.051	5
			0		
5. Novčane donacije	575.000	87.914	662.914	572.408	86
			0		
Ukupno (1+2+3+4+5)	54.944.000	5.240.377	60.184.377	52.079.426	87

Napomena: kolona 2 u zbiru treba da odgovara odobrenom budžetu po zakonu tako što:

višegodišnje kapitalne izdatke odobrene u budžetu za tekuću godinu treba prikazati pod red.br.4.u koloni 2.

višegodišnje kapitalne izdatke prenesene iz ranijih godina treba prikazati pod red.brojem 4. u koloni 3.

novčane donacije odobrene u budžetu za tekuću godinu treba prikazati pod rednim brojem 5. u koloni 2.

novčane donacije odobrene van budžeta za tekuću godinu treba prikazati pod rednim brojem 5. u koloni 3.

Rukovodstvo je Pregled rashoda budžeta po ekonomskim kategorijama odobrilo dana _____ 2016. godine.

Ministar:
Igor Crnadak

Bilans stanja na 31.12.2015. godine

Naziv institucije: MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA BIH

Tabela II

Opis	31.12.2014.	31.12.2015.	Indeks 3/2
1	2	3	4
1. Gotovina, krat.potraživanja, razgraničenja i zalihe	12.365.528	12.192.587	99
Novčana sredstva	9.453.153	9.061.934	96
Kratkoročna potraživanja	462.687	426.168	92
Kratkoročni plasmani	1.513.729	1.560.543	103
Interni finansijski odnosi	99.648	69.644	70
Zalihe			
Kratkoročna razgraničenja	836.311	1.074.298	128
2. Stalna sredstva	55.281.729	53.837.157	97
Stalna sredstva	69.759.516	70.152.329	101
Ispravka vrijednosti	14.506.725	16.344.110	113
Neotpisana vrijednost stalnih sredstava	55.252.791	53.808.219	97
Dugoročni plasmani	28.938	28.938	100
Dugoročna razgraničenja			
UKUPNO AKTIVA (1+2)	67.647.257	66.029.744	98

3. Kratkoročne obaveze i razgraničenja	3.001.601	3.711.454	124
Kratkoročne tekuće obaveze	1.320.872	1.597.352	121
Kratkoročni krediti i zajmovi	177	177	100
Obaveze prema zaposlenima	1.165.047	1.247.551	107
Interni finansijski odnosi	12.455	13.784	111
Kratkoročna razgraničenja	503.050	852.590	169
4. Dugoročne obaveze i razgraničenja	0	0	
Dugoročni krediti i zajmovi			
Ostale dugoročne obaveze			
Dugoročna razgraničenja			
5. Izvori sredstava	55.253.139	53.808.767	97
Izvori sredstava	55.253.139	53.808.767	97
Ostali izvori sredstava			
Neraspoređeni višak prihoda/rashoda			

UKUPNO PASIVA (3+4+5)	58.254.740	57.520.221	99
------------------------------	-------------------	-------------------	-----------

Napomena: Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija Bosne i Hercegovine, čl.10. stav 4., napomenuto je da bilans stanja budžetskih korisnika **neće biti uravnotežen** (aktiva jednaka pasivi) zbog programski uspostavljenog sistema Glavne knjige, dok će bilans stanja koji radi Ministarstvo finansija i trezora na nivou Budžeta institucija Bosne i Hercegovine za tekuću godinu biti uravnotežen.

Rukovodstvo je Bilans stanja odobrilo dana _____ 2016. godine

Ministar:
Igor Crnadak

Izjava o odgovornostima rukovodstva

Međunarodni standard vrhovnih revizionih institucija (ISSAI 1580) predviđa da revizor treba da dobije odgovarajuću izjavu od rukovodstva institucije kao dokaz da rukovodstvo priznaje svoju odgovornost za objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja saglasno mjerodavnom okviru finansijskog izvještavanja, te da je odobrilo finansijske izvještaje.

Rukovodstvo **Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine** (u daljem tekstu: Ministarstvo) dužno je da osigura da finansijski izvještaji za 2015. godinu budu izrađeni u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH (Službeni glasnik BiH broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija BiH (Službeni glasnik BiH broj 25/15) i Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH (protokol Ministarstva finansija i trezora BiH broj 01-08-02-1-1515-1/15 od 04.02.2015. godine). Rukovodstvo je također obavezno da postupa u skladu sa Zakonom o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2015. godinu (Službeni glasnik BiH broj 40/15) i pratećim uputstvima, objašnjenjima i smjernicama koje donosi Ministarstvo finansija i trezora BiH, kao i ostalim zakonima u Bosni i Hercegovini, tako da finansijski izvještaji daju fer i istinit prikaz finansijskog stanja Ministarstva.

Pri sastavljanju takvih finansijskih izvještaja odgovornosti rukovodstva obuhvataju garancije:

- da je osmišljen i da se primjenjuje i održava sistem internih kontrola koji je relevantan za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja;
- da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze;
- da finansijski izvještaji sadrže sve relevantne podatke i analize izvršenja budžeta, kao i podatke o sistemu internih kontrola i realizaciji preporuka revizije.
- da se u poslovanju primjenjuju važeći zakonski i drugi relevantni propisi;

Rukovodstvo je također odgovorno za čuvanje imovine i resursa od gubitaka, pa tako i za preduzimanje odgovarajućih mjera da bi se spriječile i otkrile pronevjere i ostale nezakonitosti.

Datum, _____

Ministar

Igor Crnadak